

I autor govori iz iskustva. A to je mnogo. On je davno pokazao svoj talenat i apostolski žar. Iza njega stoje njegova djela, dok mnogi, zadodjeni nekim mesijanizmom i profetizmom, smatraju da mogu kao takvi nastupati a da se ne legitimiraju djelima na polju teološke nauke. Mnogo traže. Najprije neka govore djela. Ona prava, solidna djela, a ne člančići za koje večernje novine.

Refleksije su iznesene kao »člančići na riječi Gospodinove iz Evanđelja«. Ne radi se o biblijskim raspravama. Sigurno ni autor ne svojata sebi privilegij da sam ispravno shvaća riječi Evanđelja, a nije ni lako reći kako bi Evanđelje u izvornom žargonu rješavalo probleme današnjice u žargonu današnjice. Pisac iznosi onaj neposredan dojam iz čitanja Sv. pisma i iz te neposrednosti nastoji upozoriti na mogućnost idejnog zastranjenja.

U drugom svesku upozorava na činjenicu da mnogi govore o koncilu, o duhu koncila, ali da pri tome niti ne citiraju koncilске tekstove, kao da su oni iznad koncila, njegovi tvorci, a zapravo počesto stvaraju neki pseudokoncil, onakav kakvim su ga sebi predočili ili željeli npr. u pitanju reguliranja poroda i sl. Istina ostaje uvijek ista: ne smije se kočiti gdje se može i mora ići naprijed, ne smije se ići naprijed ako se zašlo na krivi put, npr. u pitanjima označenim u sv. II str. 5-6. Ponavljam: ta zastranjenja kod nas ne bih rekao da se pojavljuju u skrajnjoj formi, ali alko susjedu kuća gori, ni njegov bližnji nije miran.

Bilo bi dobro pojedina pitanja malo otvoriti prema suvremenom kretanju misli i postavljanju problema prema objekcijama koje muče današnjeg čovjeka. Možda s te strane tko god može uputiti piscu pokoji prigovor, jer i na objekcije što muče modernog čovjeka treba stavljati idejne lijekove. Ako to ne činimo, današnji nas mislilac neće s interesom čitati. S te strane možda bi metoda nekog izražajnog ažuriranja mogla dotjerati apologetsku vrijednost ovog djela.

Sušтина ostaje. Djelo je vrijedno svake pažnje. Kao upozorenje na mogućnost pogibeljnog zastranjenja. Tko nije zastranio neka pazi da ne zastrani, a tko je zastranio

neka se vrati s kriva puta. Svakako, treba pohvaliti iskreno i jasno, konkretno i određeno prilaženje brojnim problemima današnjice.

Dr J. K.

JERKO FUČAK, Bog je ljubav. Poslanice sv. Ivana (Metonoia 11), Zagreb 1969.

Čita se u novijim komentarima da je prva poslanica sv. Ivana pravi dragulj u kanonu N.Z. Uvidio je to već veliki sv. AUGUSTIN. Iza svojih divnih traktata o Ivanovu evanđelju dao nam je ne manje divne o prvoj poslanici. Na žalost, kasnije se smetnula s vida posebna ljepota poslanice, kao da, s obzirom na evanđelje, nije ništa više nego neki uvod ili dodatak. Nije tako! Barem u jednoj točki diže se poslanica nad evanđelje, u shvaćanju ljubavi. Budući da se sada priznaje visoka vrijednost 1 Iv, drago nam je što nam ju je o. FUČAK lijepo preveo i kratko protumačio, a uz prvu poslanicu još i drugu i treću. Pomno je dotjerivao svoje djelo, s namjerom da se dijamant i kroz prijevod što sjajnije blista. Neka ne zamjeri meni ako i ja stavim svoju ruku na to djelo, s istom namjerom!

Najprije o hebraizmima! Svidjelo mi se kad sam čitao u prijevodu **činiti istinu** (1 Iv 1,6). Svaki naš vjernik taj će hebraizam lako shvatiti; drukčiji, moderni, prijevod o-teo bi izrazu njegovu sočnost. - Drugi hebraizam! Pod utjecajem hebrejskog jezika ima grčki pogodbeni veznik **ean** kojiput temporalno značenje. Dobro je preveden u 3,2: **kad**. A zašto ne isto tako u 2,28? Govor je tu o drugom dolasku Isusu, o kojem Ivan nije dvojio. Dakle, mjesto **ako se pojavi** recimo **kad se pojavi!** - Treći hebraizam vidim ja u 2,28. Slažem se potpunoma s prevodiocem glede prijevoda »te se ne postidimo pred njim«, naime pred Isusom na sudnji dan. U novoj hrvatskoj Bibliji prijevod je drukčiji (parafraستيčan): »da nas posramljene (pasivno!) ne odbaci od sebe« (tij. Isus na sudnji dan). Ima istaknutih egzegeta koji tako prevode i tumače. No ja se sjećam odgovarajućeg hebrejskog glagola koji se konstruira s prijedlogom **min**, što ga možemo prevesti grčkim **apo**,

a u Septuaginti susrećem više puta isti glagol s **apo** gdje, bez sumnje, valja prevesti **stidjeti se pred** (osobito Sir 41, 17-21). Stoga ja dajem prednost prijevodu o. FUCAKA.

Ne sumnjam o hebraizmu riječi **kardia** za savjest (3, 19-21). Naš je prevodilac preveo **srce**, manje zgodno, čini mi se. - Ja ću braniti još dva hebraizma u tekstu, premda može prevodilac navesti sebi u prilog velike autoritete. U 4,16 čitam prijevod »ljubav koju Bog ima u nama«. Znam kako se egzegeti muče da protumače to »u nama« (**en hemin**). Ja sam za prijevod »ljubav koju Bog ima prema nama«, a navodim kao dokaz istu konstrukciju iz Prop 5, 9, LXXMal 2, 11, iz Talmuda **Jeb. 14b** i **Arach. 16, 9**. Mislim da se mogu pozvati još na Iv 17,26 i 1 Iv 4,9. Dodao bih ipak da je vjerovatno konotirana inhabitacija u nama Boga, kojim nas ljubim.

U slijedećem retku, 4,17, evo nešto slično! Spominje se, doslovno, **ljubav s nama**, a da se ne kaže izrično tko je subjekt, što li je objekt. Naš je prevodilac preveo »naše uzajamne ljubavi«. Koje uzajamne? Bratske? Tako **ESTIUS, BELSER, CHAINE** i dr. Jedva, po mom mišljenju. Kontekst je, i to emfatično, o savršenoj ljubavi koja je čista od straha, sigurno ljubav prema Bogu. Ili je »uzajamna ljubav« ljubav Boga prema nama i naša prema Bogu? Tako **BUECHSEL**. Opet jedva, jer ja nekako osjećam da je govor samo o ljubavi prema Bogu. A egzegeza je moja ova: u hebrejskom jeziku prijedlog koji znači **s**, znači također **u** (**srcu**). Radi se dakle o ljubavi koja je **u nama**, prema kontekstu o ljubavi prema Bogu. Svoju sentenciju glede zadnja dva primjera navodim samo zato jer bi, čini mi se, moj prijevod naši vjernici smjesta lakše shvatili.

U 2,29 ne radi se baš o hebraizmu. No budući da ne znam pod koju bih rubniku to metnuo, da rekнем sad odmah nešto o tome! Evo kako je redak preveden: »Ako znate da je on Pravednik, znate i da je svaki koji čini pravdu od njega rođen«. Pravednik je u prijevodu očito Isus, i takva je egzegeza mnogih tumača Ivanove poslanice, ali ne svih. Čitajući dalje, čitalac će zaključiti da smo rođeni od Isusa, a to po mom uvjerenju nikako nije Ivanova misao. Neću da se upuštam u egze-

getsku raspravu; volio bih samo da čitam na početku retka **pravedan**, a ne **Pravednik**. Volim tu neodređenost prijevoda. Tko hoće može razmišljati tko je taj pravedni. Bog Otac? Sin? Bog bez razlikovanja osoba?

Osvrnimo se napokon na prijevod teksta 1 Iv ukoliko je to grčki tekst. A najprije da mi se dopusti upozoriti na to da su neke grčke riječi ostale neprevedene. Prevodim i potcrtavam što nije prevedeno: od **svake** nepravde (1,9), da nisu **svi** od nas (2,19), **zato** nam svijet ne poznaje (3,1), **ljubi** i rođenoga **od njega** (5,1), da imate život vječni **koji vjerujete u Sina Božjega** (5,13).

U 2,8 čitamo: »obistinjuje se u njemu i vama«. Što? Čitalac će reći: »Nova zapovjed«. Egzegeti kažu: »Novost zapovijedi«. U grčkom tekstu imamo ovisnu zamjenicu srednjega roda, koju ja ne bih ostavio neprevedenu: »što se obistinjuje...«. — U 3,5 veli prijevod da se Isus pojavio »da odnese grijehe«. Grčki glagol **airo** ima dvostruko značenje, a) uzeti na se, i b) odstraniti. Stručnjaci kažu da je u 3,5 drugo značenje glavno, a da prvo nije eliminirano. Njih se valjda držao naš prevodilac i zato izabrao hrvatski glagol **odnijeti**. **ZAGODA** je preveo **oduzme**, **RUPČIĆ** uzme. Ne znam što misle stručnjaci za hrvatski jezik. Nekako osjećam da bi **oduzme** bilo najbolje. Prema prijevodu 3,12 **Kain** je **zaklao** svojega brata. Istina, prvo je značenje glagola **sphatto** **zaklati**, no ima glagol i šire značenje **ubiti**. Rekao bih da je to njegovo značenje u 3,12.

Imenica **parresia**, značajna za 1 Iv, značila bi prema etimologiji raspoloženje čovjeka koji ugodno osieća da s smije **sve reći**. U 1 Iv najbolji je prijevod (**sinovsko**) **pozudanie**. Tako doista čitamo 2,28; 4,17; 5,14; no u 3,21 nešto se u meni protivi prijevodu »možemo zaufano k Bogu«. A da je prevodilac i pogodio smisao, zašto nije onda preveo isto tako u točno paralelnom tekstu 5,14?

Specijaliste će zanimati prijevod izraza **terein tas entolas**. Obični mu je prijevod **držati zapovijedi**. Naš prevodilac volio je presveti **čuvati zapovijedi** (2,3; 2,4; 3,22; 24; 5,3; usp. 2,5 i str. 21). Priznajem da mi je prijevod simpatičan. Ideja je

Ivanova da je riječ Božja u nama, kao počelo života, nekako personificirana. Valja je čuvati u srcu. No ako tko osjeća tu personifikaciju, neće li možda bolje prevesti da istina **nije u nama** (1,8), **nije u nama** riječ njegova (1,10), **nije u njemu** istina (2,4). Prevodilac prevodi **nema u...** Ne znam, možda i bolje.

U 2 Iv 9 čitam: »Tko god pretjera i ne ostaje u nauči Kristovoj«. Meni se sve čini da je pravi smisao riječi ovaj: »Tko god tjera naprijed« (želi biti napredan)... - U 3 Iv 6 govor je o svjedocima »pred Crkvom«. Više mi se sviđa njemački prijevod »vor der Gemeinde«; da li bi bilo moguće prevesti slično na hrvatski jezik? Zacijelo se ne radi o čitavoj Crkvi Kristovoj, već o sakupljenim vjernicima. - Prema 3 Iv 6 moramo misionare **opremiti**. Grčki glagol znači **opremiti** i **ispratiti**. Ako mora ostati u prijevodu samo jedna riječ, ja bih metnuo **ispratiti**.

Previše duljim. Ipak još dvije sitnice! U 1 Iv 1,7 u prijevodu »kru Isusa Krista«, suvišna je riječ **Krista**. - U 1 Iv 3,7 ja bih pisao, radi jasnoće, velikim slovom **On**. Ali, eto, zalutali smo u sitnice koje bi nas mogle spriječiti da ne vidimo sve točnosti i ljepote prijevoda, na kojima prevodiocu od srca čestitamo.

TOMISLAV ŠAGI-BUNIĆ, Svećenik kome da služi, Zagreb 1970. Izdanje Kršćanske sadašnjosti, »Znakovi i gibanja« br. 7, str. 5-94.

O. Šagi-Bunić uvodi nas u problematiku svećeničkog života sadašnjeg vremena na temelju crkvenih dokumenata.

Svećenicima je danas najteže, jer se nalaze uključeni između više crkvene vlasti i vjernika. Biskupi su skloni suditi tako kao da o svećenicima sve ovisi. To je ostatak dugovjeke klerikalizirane baštine: svećenik sve... Međutim danas, aza Koncila, morali bismo se uživjeti u zajednicu kakva je egzistirala u otačkoj, a donekle i srednjovjekovnoj Crkvi. Biskupi su to uostalom na Koncilu odlučili i dekretirali pa je sada potrebno da to i u praksi покаžu; valja dopuštati samoinicijativnost onih koji se nalaze u zajednici.

S druge strane vjernici opet bacaju sve na svećenika smatrajući da je obnova u multipliciranju starih i novih pobožnosti, ali u kojima oni baš i ne bi sudjelovali. Podosta se protive novim podvizima, kritiziraju... A mladi će na svako »oprežno« rezoniranje reagirati opet sa »kazuističko cjepidlačaranje«. Ne računaju s teškoćama iz »nasljedstva«. Fanatizirani s jedne i s druge strane pomalo zlorado dodaje svoje komentare, kad se »dostojanstvenik« ili »naprednjak« sroza, a da ne pitaju zašto to. Pogotovo se napadaju teolozi i intelektualci, koji bi svojim nastojanjima htjeli probiti puteve. Zbog toga se osjeća potreba jednog jedinstvenog djelovanja.

Nije sve to lako. Nije bilo lako ni na Koncilu. Dekret »Presbyterorum ordinis« doživio je temeljito predimenzioniranje u svom nastajanju, i to u smislu službe kojom je povezan život svećenikov, od prvotnog obratnog stava. Dakako da se time ne želi obeskrjepiti i te kolika važnost ideala svetosti u svećeničkoj egzistenciji.

Za obrazloženje ovakvog stava moralo se je ući u teologiju prezbiterata. Pretkoncilnska teologija gledala je svećenika kao čovjeka kulta pa je pomalo i prenaglašavala protuprotestansko mišljenje o njegovu djelovanju »ex opere operato«. Tu je i utjecaj gledanja iz starozavjetne perspektive, a zaboravljalo se da je svećenik »čovjek služenja« po zamisli Kristovoj. Pa i Tridentiski koncil gleda više na svećenika »žrtvovatelja«, svećenika koji otpušta i zadržava grijeha. On je više promatran u individualističko-teocentričkoj perspektivi. Teologija svećeništva naglašavala je više ulogu svećeničke vlasti i dostojanstva. Ova je teologija više individualistička, kanonska, a ne toliko sakramentalna. Ispuštao se eklezijalni i komunitarni vid prezbiterata, koji je sada jače naglašen osobito kod euharistijske celebracije (individualno-zajedničko). Prezbiterat treba biti kristocentričan u tom smislu što svećenici-prezbiteri služe Kristu Učitelju, Svećeniku i Kralju, kao sudjelovatelji u izgradnji mističnog Krista-Božjeg naroda. Svećenici-prezbiteri u zajednici svećeništva Božjeg naroda pomažu